

Käesolev tekst on üksnes dokumenteerimisvahend ning sel ei ole mingit õiguslikku mõju. Liidu institutsioonid ei vastuta selle teksti sisu eest. Asjakohaste õigusaktide autentsete versioonid, sealhulgas nende preambulid, on avaldatud Euroopa Liidu Teatajas ning on kättesaadavad EUR-Lexi veebisaidil. Need ametlikud tekstid on vahetult kättesaadavad käesolevasse dokumenti lisatud linkide kaudu

► **B** EUROOPA PARLAMENDI JA NÕUKOGU MÄÄRUS (EL) 2021/694,
29. aprill 2021,
millega luuakse programm „Digitaalne Euroopa“ ja tunnistatakse kehtetuks otsus (EL) 2015/2240
(EMPs kohaldatav tekst)
(ELT L 166, 11.5.2021, lk 1)

Muudetud:

		Euroopa Liidu Teataja		
		nr	lehekülg	kuupäev
► <u>M1</u>	Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EL) 2023/1781, 13. september 2023	L 229	1	18.9.2023

**EUROOPA PARLAMENDI JA NÕUKOGU MÄÄRUS (EL)
2021/694,**

29. aprill 2021,

**millega luuakse programm „Digitaalne Euroopa“ ja tunnistatakse
keh tetuks otsus (EL) 2015/2240**

(EMPs kohaldatav tekst)

I PEATÜKK

ÜLDSÄTTED

Artikkel 1

Reguleerimisese

Käesoleva määrusega luuakse programm „Digitaalne Euroopa“ (edaspidi „programm“) mitmeaastase finantsraamistiku 2021–2027 kehtivuse ajaks.

Käesolevas määruses sätestatakse programmi eesmärgid, eelarve ajavahemikuks 2021–2027 ning liidupoolse rahastamise vormid ja reeglid.

Artikkel 2

Mõisted

Käesolevas määruses kasutatakse järgmisi mõisteid:

- 1) „segarahastamistoiming“ – liidu eelarvest toetatavad meetmed, sealhulgas finantsmääruse artikli 2 punktis 6 määratletud segarahastamisvahend või -platvorm, milles kombineeritakse liidu eelarvest tagastamatus vormis antav toetus või antavad rahastamisvahendid tagasimakstava arengut rahastavate asutuste või muude avalikõiguslike finantseerimisasutuste ning erasektori finantseerimisasutuste või erasektori investorite toetusega;
- 2) „õigussubjekt“ – füüsiline isik või juriidiline isik, mis on asutatud ja juriidilise isikuna tunnustatud liidu, liikmesriigi või rahvusvahelise õiguse alusel, millel on juriidilise isiku staatus ning võime tegutseda enda nimel, teostada õigusi ja kanda kohustusi, või finantsmääruse artikli 197 lõike 2 punktis c osutatud juriidilise isiku staatusega üksus;
- 3) „assotsieerunud riik“ – kolmas riik, mis on sellise liiduga sõlmitud lepingu osaline, mis võimaldab tal programmis osaleda vastavalt artiklile 10;
- 4) „Euroopa huvide seisukohast oluline rahvusvaheline organisatsioon“ – rahvusvaheline organisatsioon, mille liikmetest enamik on liikmesriigid või mille peakorter asub mõnes liikmesriigis;
- 5) „Euroopa digitaalse innovatsiooni keskus“ – õigussubjekt, mis valitakse kooskõlas artikliga 16 täitma programmist tulenevaid ülesandeid, eeskätt pakkudes otse tehnoloogilist oskusteavet ja eksperimenteerimisvahendeid, nagu seadmed ja tarkvaralised töövahendid, või tagama juurdepääsu nendele, et võimaldada tööstuse üleminekut digitehnoloogiale, ning hõlbustades juurdepääsu rahastamisele ning on avatud igat liiki ja igas suuruses ettevõtjatele, eelkõige VKEdele, keskmise turukapitalisatsiooniga ettevõtjatele ning kasvufaasis ettevõtjatele ja haldusasutustele kogu liidus;

▼B

- 6) „kõrgtasemel digioskused“ – oskused ja kutsealased pädevused, mis nõuavad teadmisi ja kogemusi, mis on vajalikud artiklis 7 osutatud programmiga toetatavate tehnoloogiate, toodete ja teenuste mõistmiseks, projekteerimiseks või kavandamiseks, arendamiseks, haldamiseks, katsetamiseks, juurutamiseks, kasutamiseks ja hooldamiseks;
- 7) „Euroopa partnerlus“ – algatus, nagu on määratletud määruse (EL) 2021/695 artikli 2 punktis 3;
- 8) „väike või keskmise suurusega ettevõtja“ või „VKE“ – mikro-, väike ja keskmise suurusega ettevõtja, nagu on määratletud komisjoni soovitus 2003/361/EÜ ⁽¹⁾ lisa artiklis 2;
- 9) „küberturvalisus“ – tegevused, mis on vajalikud selleks, et kaitsta võrgu- ja infosüsteeme, selliste süsteemide kasutajaid ja muid küberohutudest mõjutatud isikuid;
- 10) „digiteenuste taristud“ – taristud, mis võimaldavad osutada võrgupõhiseid teenuseid elektrooniliselt, üldjuhul internetis;
- 11) „kvaliteedimärgis“ – märgis, mis näitab, et konkursikutsesse vastuseks esitatud taotlus on läbinud kõik tööprogrammis sätestatud hindamiskünnised, kuid mida komisjon kõnealuse konkursi ebapiisava eelarve tõttu ei saa rahastada ning mis võib saada toetust muudest liidu või liikmesriikide rahastamisallikatest;
- 12) „eksatasand“ – andmetöötlussüsteemide mõistes sellised süsteemid, mis suudavad sooritada 10^{18} (10 astmes 18) ujukomatehet sekundis.

*Artikkel 3***Programmi eesmärgid**

1. Programmi üldeesmärk on toetada ja kiirendada Euroopa majanduse, töötuse ja ühiskonna üleminekut digitehnoloogiale, viia sellest saadav kasu kodanike, haldusasutuste ja ettevõtjateni kogu liidus ning suurendada Euroopa konkurentsivõimet üleilmses digimajanduses, aidates samal ajal kaasa digilõhe ületamisele liidus ja tugevdades liidu strateegilist autonoomiat tervikliku, valdkondadevahelise ja piiriülese toetuse ning suurema liidu panuse kaudu.

Programmiga, mida rakendatakse tihedas kooskõlas muude kohaldatavate liidu programmidega, soovitakse

- a) tugevdada ja edendada Euroopa võimekust peamistes digitehnoloogia valdkondades läbi mastaapse juurutamise;
- b) laiendada erasektoris ja avalikku huvi pakkuvates valdkondades Euroopa peamiste digitehnoloogiate levikut ja kasutuselevõttu, edendades digitaalsusele üleminekut ja juurdepääsu digitehnoloogiale.

⁽¹⁾ Komisjoni 6. mai 2003. aasta soovitus 2003/361/EÜ mikro-, väikeste ja keskmise suurusega ettevõtete määratlemise kohta (ELT L 124, 20.5.2003, lk 36).

▼ M1

2. Programmil on kuus omavahel seotud erieesmärki:

▼ B

- a) erieesmärk nr 1 – „Kõrgjõudlusega andmetöötlus“,
- b) erieesmärk nr 2 – „Tehisintellekt“,
- c) erieesmärk nr 3 – „Küberturvalisus ja usaldus“,
- d) erieesmärk nr 4 – „Kõrgtasemel digioskused“,
- e) erieesmärk nr 5 – „Digivõimekuse juurutamine ja parim kasutamine ning koostalitlusvõime“,

▼ M1

f) erieesmärk nr 6 – „Pooljuhid“.

▼ B*Artikkel 4***Erieesmärk nr 1 – „Kõrgjõudlusega andmetöötlus“**

1. Erieesmärgi nr 1 – „Kõrgjõudlusega andmetöötlus“ puhul on liidu rahalisel panusel järgmised tegevuseesmärgid:

- a) juurutada maailma mastaabis arvestatav eksatasandi superandmetööt-luse ja andmete integreeritud, nõudlusele suunatud ja rakendamisest lähtuv taristu, mis oleks hõlpsasti juurdepääsetav avaliku ja erasektori kasutajate, eelkõige VKEdele, olenemata sellest, millises liikmesriigis nad asuvad, ning hõlpsasti juurdepääsetav teadustöö jaoks kooskõlas määrusega (EL) 2018/1488, ning seda taristut liidu tasandil koordineerida ja käitada;
- b) juurutada teadustegevuse ja innovatsiooni tulemusena loodud kasutusvalmis toimivaid tehnoloogiaid, et rajada liidus integreeritud kõrgjõudlusega andmetööt-luse ökosüsteem, mis hõlmab teaduse ja tööstuse väärtusahela osade eri aspekte, kaasa arvatud riistvara, tarkvara, rakendused, teenused, ühendused ja digioskused, ning turvalisuse ja andmekaitse kõrget taset;
- c) juurutada ja käitada eksatasandijärgset taristut, hõlmates integreerimist kvantarvutuse tehnoloogiatega, ning arvutiteaduste teadustaristut ja ergutada liidus selliseks juurutamiseks vajaliku riist- ja tarkvara arendamist.

2. Erieesmärgi nr 1 meetmeid rakendatakse peamiselt Euroopa kõrgjõudlusega andmetööt-luse ühisettevõtte kaudu, mis asutati määrusega (EL) 2018/1488.

*Artikkel 5***Erieesmärk nr 2 – „Tehisintellekt“**

1. Erieesmärgi nr 2 – „Tehisintellekt“ puhul on liidu rahalisel panusel järgmised tegevuseesmärgid:

- a) luua liidus tehisintellektialane põhivõimekus ja -teadmised, kaasa arvatud kvaliteetsete andmeressursside loomine ja tugevdamine ja vastavad vahetusmehhanismid ning algoritmikogud, ja seda tugevdada, tagades samal ajal inimkeskse ja kaasava ning liidu väärtusi austava lähenemisviisi;

▼B

- b) teha punktis a osutatud võimekus ettevõtjatele, eriti VKEdele ja iduettevõtjatele, kodanikuühiskonnale, mittetulundusühendustele, teadusasutustele, ülikoolidele ning haldusasutustele kättesaadavaks, et see tooks Euroopa ühiskonnale ja majandusele võimalikult suurt kasu;
- c) tugevdada liikmesriikide tehisintellekti katsetamise ja sellega eksperimenteerimise vahendeid ja luua sellealane võrgustik;
- d) äriliste rakendus- ja tootmissüsteemide arendamiseks ja tugevdamiseks hõlbustada tehnoloogia integreerimist väärtusahelatesse ning töötada välja uuenduslikke ärimudeleid ning lühendada aega, mis on nõutav selleks, et viia innovatsioon ärieesmärgil kasutusse, ning edendada tehisintellektil põhinevate lahenduste kasutuselevõttu avalikku huvi pakkuvates valdkondades ja ühiskonnas.

Kättesaadavaks tehtavate tehisintellektil põhinevate lahenduste ja andmete puhul tuleb austada lõimprivaatsuse ja -turbe põhimõtet ning järgida täielikult andmekaitsealaseid õigusakte.

2. Komisjon määrab kooskõlas liidu ja rahvusvahelise õigusega, sealhulgas hartaga ning muu hulgas kõrgetasemelise tehisintellekti eksperdirühma soovitusi arvesse võttes erieesmärgi nr 2 alla kuuluvates tööprogrammides kindlaks eetikanõuded. Pakkumus- ja konkursikutsed või toetuslepingud peavad sisaldama nendes tööprogrammides sätestatud asjakohaseid nõudeid.

Asjakohasel juhul kontrollib komisjon nimetatud eetikanõuete täitmist. Eetikanõuetele mittevastavate meetmete rahastamise võib igal ajal kooskõlas finantsmäärusega peatada või lõpetada või seda võib vähendada.

3. Erieesmärgi nr 2 meetmeid rakendatakse peamiselt eelarve otsese täitmise kaudu.

Käesolevas artiklis osutatud eetika- ja õigusnõudeid kohaldatakse kõikide erieesmärgi nr 2 meetmete suhtes nende täitmisviisist sõltumata.

Artikkel 6

Erieesmärk nr 3 – „Küberturvalisus ja usaldus“

1. Erieesmärgi nr 3 – „Küberturvalisus ja usaldus“ puhul on liidu rahalisel panusel järgmised tegevuseesmärgid:

- a) toetada koos liikmesriikidega kõrgetasemeliste küberturvalisuse seadmete, töövahendite ja andmetaristu arendamist ja hankimist, et saavutada Euroopa tasandil küberturvalisuse ühtlaselt kõrge tase, järgides täielikult andmekaitsealaseid õigusakte ja põhiõigusi ning tagades seejuures liidu strateegilise autonoomsuse;
- b) toetada Euroopa küberturvalisuse teadmuse, võimekuse ja oskuste arendamist ja parimat kasutamist ning parimate tavade jagamist ja levitamist;

▼B

- c) tagada tõhusate, tipptasemel küberturvalisuse lahenduste laialdane juurutamine kogu Euroopa majanduses pöörates erilist tähelepanu ametiasutustele ja VKEdele;
- d) tugevdada liikmesriikide ja erasektori suutlikkust, et aidata neil täita Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi (EL) 2016/1148⁽²⁾ nõudeid, muu hulgas meetmete abil, millega toetatakse küberturvalisuse parimate tavade juurutamist;
- e) parandada vastupanuvõimet küberrünnete, aidata suurendada riskiteadlikkust ja teadmisi küberturvalisuse protsessidest, toetada avaliku ja erasektori organisatsioone küberturvalisuse põhitasemete saavutamisel, näiteks andmete otspunktkrüpteerimise ning tarkvarauuenduste juurutamise kaudu;
- f) suurendada koostööd tsiviil- ja kaitsevaldkonna vahel seoses kahe-suguse kasutusega projektide, teenuste, pädevuste ja rakendustega küberturvalisuse vallas kooskõlas määrusega, millega luuakse Euroopa küberturvalisuse tööstusliku, tehnoloogilise ja teadusliku pädevuse keskus ning riiklike koordineerimiskeskuste võrgustik (edaspidi „küberturvalisuse pädevuskeskuse määrus“).

2. Erieesmärgi nr 3 meetmed rakendatakse peamiselt küberturvalisuse valdkonna tööstuse, tehnoloogia ja teadusuuringute Euroopa pädevuskeskuse ning riiklike koordineerimiskeskuste võrgustiku kaudu kooskõlas küberturvalisuse pädevuskeskuse määrusega.

*Artikkel 7***Erieesmärk nr 4 – „Kõrgtasemel digioskused“**

1. Erieesmärgi nr 4 – „Kõrgtasemel digioskused“ puhul toetatakse liidu rahalise panusega kõrgtasemel digioskuste arendamist programiga kaetavates valdkondades, aidates seega suurendada Euroopa talendipagasit, ületada digilõhet ning toetada ametioskuste parandamist, eriti kõrgjõudluse ja pilvandmetöötuse, suurandmete analüüsi, küberturvalisuse, hajusraamatu tehnoloogia (nt plokiahel), kvanttehnoloogia, robotika ja tehisintellekti vallas, võttes arvesse soolist tasakaalu. Selleks, et tegeleda oskuste tööturu vajadustele mittevastavuse teemaga ning ergutada digitehnoloogiale ja -rakendustele spetsialiseerumist, on rahalisel panusel järgmised tegevuseesmärgid:

- a) toetada kvaliteetsete pikaajaliste koolituste ja kursuste, sealhulgas põimõppe väljatöötamist ja pakkumist tudengitele ja tööjõule;
- b) toetada kvaliteetsete lühiajaliste koolituste ja kursuste väljatöötamist ja tööjõule pakkumist, eriti VKEdes ja avalikus sektoris;

⁽²⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 6. juuli 2016. aasta direktiiv (EL) 2016/1148 meetmete kohta, millega tagada võrgu- ja infosüsteemide turvalisuse ühtlaselt kõrge tase kogu liidus (ELT L 194, 19.7.2016, lk 1).

▼B

- c) toetada kvaliteetse töökohapõhise õppe ja praktika, sealhulgas õppepraktika pakkumist tudengitele ja tööjõule, eriti VKEdes ja avalikus sektoris.
2. Erieesmärgi nr 4 meetmeid rakendatakse peamiselt eelarve otsese täitmise kaudu.

*Artikkel 8***Erieesmärk nr 5 – „Digivõimekuse juurutamine ja parim kasutamine ning koostalitlusvõime“**

1. Erieesmärgi nr 5 – „Digivõimekuse juurutamine ja parim kasutamine ning koostalitlusvõime“ puhul on liidu rahalisel panusel, ületades samal ajal digilõhet, järgmised tegevuseesmärgid:
- a) toetada avalikus sektoris ja avalikku huvi pakkuvates valdkondades, näiteks tervise- ja hooldusvaldkonnas, hariduses, justiits-, tolli-, transpordi-, liikuvus-, energeetika- ja keskkonnavaldkonnas, kultuuri- ja loomesektoris, sealhulgas asjakohastes liidus asutatud ettevõtetes tipptasemel digitehnoloogia, näiteks kõrgjõudlusega andmetöötuse, tehisintellekti ja küberturvalisuse tulemuslikku juurutamist ja sellele juurdepääsu;
- b) juurutada, käitada ja hooldada kogu liidus üleeuroopalisi koostalitlusvõimelisi tipptasemel digiteenuste taristuid, kaasa arvatud sellega seotud teenuseid vastastikusel täiendavuses riiklike ja piirkondlike meetmetega;
- c) toetada üleeuroopaliste digiteenuste taristute ja kokkulepitud Euroopa digivaldkonna standardite integreerimist ja kasutamist avalikus sektoris ja avalikku huvi pakkuvates valdkondades, et soodustada kulutõhusat rakendamist ja koostalitlusvõimet;
- d) hõlbustada lahenduste ja raamistike arendamist, ajakohastamist ja kasutamist haldusasutuste, ettevõtjate ja kodanike seas, kaasa arvatud avatud lähtekoodiga lahendused ning koostalitlusvõime lahenduste ja raamistike taaskasutus;
- e) pakkuda avalikule sektorile ja liidu tööstusele, eelkõige VKEdele lihtsat juurdepääsu digitehnoloogiate testimisele ja katsetamisele ning nende kasutamise laiendamisele, hõlmates nende piiriülest kasutamist;
- f) toetada kõrgtasemel digitehnoloogia ja sellega seotud tehnoloogiate, sealhulgas eeskätt kõrgjõudlusega andmetöötuse, tehisintellekti, küberturvalisuse, muude tipptasemel ja tulevikutehnoloogiate, näiteks hajusraamatute tehnoloogiate (näiteks plokiahel), kasutuselevõttu avalikus sektoris ja liidu tööstuses, eriti VKEde seas ja iduettevõtjate seas;
- g) toetada koostalitlusvõimeliste digilahenduste, sealhulgas digivalitsuse lahenduste projekteerimist, katsetamist, rakendamist ja juurutamist ning hooldust selliste liidu tasandi avalike teenuste jaoks, mille pakkumiseks kasutatakse andmepõhist taaskasutatavate lahenduste platvormi, mille eesmärk on edendada innovatsiooni ja luua ühiseid raamistikke, et anda kodanike ja ettevõtjate käsutusse haldusasutuste pakutavate teenuste kogu potentsiaal;

▼B

- h) tagada liidu tasandil püsiv võimekus juhtida digiarengut, lisaks märgata ja analüüsida digisuundumuste kiiret arengut ja nendega kohaneda ning jagada ja levitada parimaid tavaid;
- i) toetada koostööd muu hulgas hajusraamatu tehnoloogia (näiteks plokiahel) põhiseid teenuseid ja rakendusi kasutava usaldusväärse andme jagamis- ja digitaristu Euroopa ökosüsteemi loomiseks, sealhulgas toetades koostalitlusvõimet ja standardimist ning edendades selliste liidu piiriüleste rakenduste juurutamist, mis põhinevad lõim-privatsusel ja -turbel, järgides tarbija- ja andmekaitsealaseid õigusakte;
- j) rajada Euroopa digitaalse innovatsiooni keskused ja nende võrgustik ning neid tugevdada.

2. Erieesmärgi nr 5 meetmeid rakendatakse peamiselt eelarve otsese täitmise kaudu.

▼M1*Artikkel 8a***Erieesmärk nr 6 – „Pooljuhid“**

Erieesmärgi nr 6 – „Pooljuhid“ puhul on liidu rahalisel panusel Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) 2023/1781 ⁽³⁾ artikli 4 lõike 2 punktides a–d sätestatud eesmärgid.

▼B*Artikkel 9***Eelarve****▼M1**

1. Programmi rakendamise rahastamispakett ajavahemikul 1. jaanuarist 2021 kuni 31. detsembrini 2027 on 8 168 000 000 eurot jooksevhindades.
2. Lõikes 1 esitatud summa esialgne jaotus on järgmine:
 - a) 2 019 914 000 eurot erieesmärgiks nr 1 – „Kõrgjõudlusega andmetöötlus“;
 - b) 1 663 956 000 eurot erieesmärgiks nr 2 – „Tehisintellekt“;
 - c) 1 399 566 000 eurot erieesmärgiks nr 3 – „Küberturvalisus ja usaldus“;
 - d) 507 347 000 eurot erieesmärgiks nr 4 – „Kõrgtasemel digioskused“;
 - e) 1 002 217 000 eurot erieesmärgiks nr 5 – „Digivõimekuse juurutamine ja parim kasutamine ning koostalitlusvõime“;
 - f) 1 575 000 000 eurot erieesmärgiks nr 6 – „Pooljuhid“.

⁽³⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 13. septembri 2023. aasta määrus (EL) 2023/1781, millega kehtestatakse meetmete raamistik Euroopa pooljuhiökosüsteemi tugevdamiseks ja muudetakse määrust (EL) 2021/694 (kiibimäärus) (ELT L 229, 18.9.2023, lk 1);

▼B

3. Lõikes 1 nimetatud summat võib kasutada ka programmi rakendamiseks antava tehnilise ja haldusabi jaoks, näiteks ettevalmistusteks, seireks, kontrolliks, auditeerimiseks ja hindamiseks, sealhulgas ettevõtetesiste infotehnoloogiasüsteemide kasutamiseks.

4. Pikemalt kui ühe eelarveaasta vältel võetavate meetmetega kaasnevad eelarvelised kulukohustused võib jagada aastateks osamakseteks mitme aasta peale.

5. Vahendid, mis on liikmesriikidele eraldatud eelarve jagatud täitmise korras ja on ühissätete määruse 2021–2027 asjaomastes sätetes ettenähtud tingimuste kohaselt ümber paigutatavad, võib liikmesriikide taotluse alusel paigutada ümber programmile, kui nimetatud artiklis sätestatud tingimused on täidetud, sealhulgas selleks, et võimaluse korral täiendada meetmele antud toetusi kuni 100 % ulatuses rahastamiskõlblike kulude kogusummast, ilma et see piiraks finantsmääruse artiklis 190 sätestatud kaasrahastamise põhimõtte ja riigiabireeglite kohaldamist. Neid vahendeid hallates täidab komisjon eelarvet otseselt finantsmääruse artikli 62 lõike 1 esimese lõigu punkti a alusel või kaudselt kõnealuse lõigu punkti c alusel. Nende vahendite kasutamisel peetakse silmas asjaomase liikmesriigi huve.

6. Kui komisjon ei ole võtnud juriidilist kohustust eelarve otsesel või kaudsel täitmisel vahendite puhul, mis on ümber paigutatud vastavalt käesoleva artikli lõikele 5, võib vastavad kulukohustustega sidumata vahendid liikmesriigi taotlusel ühissätete määruse 2021–2027 asjaomastes sätetes ettenähtud tingimustel ühele või mitmele vastavale lähteprogrammile tagasi kanda.

7. Kooskõlas finantsmääruse artikli 193 lõike 2 teise lõigu punktiga a võib rahastamisotsuses kirjeldatud nõuetekohaselt põhjendatud juhtudel ja piiratud ajavahemiku jooksul käesoleva määruse alusel toetatavaid meetmeid ja nende aluseks olevaid kulusid käsitada rahastamiskõlblikena alates 1. jaanuarist 2021, isegi kui neid rakendati ja need kanti enne toetustaotluse esitamist.

*Artikkel 10***Programmiga assotsieerunud kolmandad riigid**

1. Programmis võivad kooskõlas artiklis 3 sätestatud eesmärkidega osaleda järgmised kolmandad riigid assotsieerumise või osalise assotsieerumise kaudu:

- a) Euroopa Vabakaubanduse Assotsiatsiooni liikmed, kes on ühtlasi Euroopa Majanduspiirkonna liikmed, vastavalt Euroopa Majanduspiirkonna lepingus sätestatud tingimustele;
- b) ühinevad riigid, kandidaatriigid ja potentsiaalsed kandidaatriigid vastavalt nende riikide liidu programmides osalemise üldpõhimõtetele ja üldtingimustele, mis on sätestatud vastavates raamlepingutes ja assotsiatsiooninõukogu otsustes või muudes samalaadsetes kokkulepetes, ning vastavalt eritingimustele, mis on sätestatud liidu ja nende riikide vahelistes lepingutes;

▼B

- c) Euroopa naabruspoliitika riigid vastavalt nende riikide liidu programmides osalemise üldpõhimõtetele ja üldtingimustele, mis on sätestatud vastavates raamlepingutes ja assotsiatsiooninõukogu otsustes või muudes samalaadsetes kokkulepetes; ning vastavalt eritingimustele, mis on sätestatud liidu ja nende riikide vahelistes lepingutes;
- d) muud kolmandad riigid vastavalt tingimustele, mis on sätestatud erilepingus, millega reguleeritakse asjaomase kolmanda riigi osalemist liidu programmides, tingimusel et selle lepinguga:
- i) tagatakse õiglane tasakaal liidu programmides osaleva kolmanda riigi osamaksete ja saadava kasu vahel;
 - ii) määratakse kindlaks programmides osalemise tingimused, sealhulgas eri programmide osamaksete ja halduskulude kalkulasioon;
 - iii) ei anta kolmandale riigile liidu programmiga seoses otsustusõigust;
 - iv) on kindlustatud liidu õigus tagada usaldusväärne finantsjuhtimine ja kaitsta oma finantshuve.

Esimese lõigu punkti d alapunktis ii osutatud osamakseid käsitatakse vastavalt finantsmääruse artikli 21 lõikele 5 sihtotstarbelise tuluna.

2. Kolmandate riikide assotsieerumine või osaline assotsieerumine programmiga ei piira artikli 12 lõike 5 kohaldamist.

*Artikkel 11***Rahvusvaheline koostöö**

1. Liit võib teha koostööd artiklis 10 osutatud kolmandate riikidega, muude kolmandate riikide ja neis riikides asutatud rahvusvaheliste organisatsioonide ja asutustega, seda eeskätt Euroopa ja Vahemere piirkonna partnerluse ja idapartnerluse raames, ning naaberriikidega, eeskätt Lääne-Balkani ja Musta mere piirkonna riikidega. Ilma et see piiraks artikli 18 kohaldamist, ei kaeta programmist selle koostööga seotud kulusid.

▼M1

2. Erieesmärkide nr 1, nr 2, nr 3 ja nr 6 raames käesoleva artikli lõikes 1 osutatud kolmandate riikide ja organisatsioonidega tehtava koostöö suhtes kohaldatakse artiklit 12.

▼B*Artikkel 12***Julgeolek**

1. Programmi raames võetavad meetmed peavad olema kooskõlas kohaldatavate julgeolekunormidega, sealhulgas liidu ja liikmesriikide õigusega ning eeskätt normidega, mis on seotud salastatud teabe kaitsega loata avalikustamise eest. Väljaspool liitu võetavate meetmete puhul, kui kasutatakse või luuakse salastatud teavet, peab lisaks eespool nimetatud nõuete täitmisele olema sõlmitud julgeolekuleping liidu ja selle kolmanda riigi vahel, kus tegevus toimub.

▼B

2. Kohasel juhul sisaldavad taotlejate esitatavad toetuseavaldused ja pakkumused julgeolekualast enesehindamist, mille käigus tehakse kindlaks võimalikud julgeolekuküsimused ja kirjeldatakse, kuidas neid peab käsitlema, et liidu ja liikmesriigi õigusnormid oleksid täidetud.

3. Kohasel juhul teostab komisjon või rahastamisasutus, kellele on delegeeritud programmi rakendamine, julgeolekukontrolli selliste taotlejate esitatud toetuseavalduste puhul, kellega seoses ilmnevad julgeolekuprobleemid.

4. Kohasel juhul peavad programmi raames võetavad meetmed olema kooskõlas komisjoni otsusega (EL, Euratom) 2015/444 ⁽⁴⁾ ja selle otsuse rakendussätetega.

5. Tööprogrammis võidakse ühtlasi sätestada, et assotsieerunud riikides asutatud õigussubjektidel ning liidus asutatud, aga kolmandatest riikidest kontrollitavatel õigussubjektidel ei ole õigust osaleda kõigis või teatavates erieesmärgi nr 3 meetmetes nõuetekohaselt põhjendatud julgeolekukaalutlustel. Sellistel juhtudel on toetuse andmise menetluses ja pakkumismenetluses osalejate ring piiratud õigussubjektidega, kes on asutatud liikmesriigis või keda loetakse liikmesriigis asutatuks ja keda kontrollib liikmesriik või liikmesriigi kodanikud.

▼M1

6. Kui see on julgeolekukaalutlustel asjakohaselt põhjendatud, võib tööprogrammis sätestada ka, et assotsieerunud riikides asutatud õigussubjektidel ning liidus asutatud, ent kolmandatest riikidest kontrollitavatel õigussubjektidel võib olla õigus osaleda kõigis või teatavates erieesmärkide nr 1, nr 2 ja nr 6 meetmetes üksnes juhul, kui nad vastavad nõuetele, mida need õigussubjektid peavad täitma, et tagada liidu ja selle liikmesriikide oluliste julgeolekuhuvide kaitse ning salastatud dokumentides sisalduva teabe kaitse. Need nõuded sätestatakse tööprogrammis.

▼B

7. Kohasel juhul teostab julgeolekukontrolli komisjon või asutus, kellele on delegeeritud programmi rakendamine. Käesolevas artiklis osutatud julgeolekunõuetele mittevastavate meetmete rahastamise võib igal ajal kooskõlas finantsmäärusega peatada või lõpetada või seda võib vähendada.

*Artikkel 13***Koostoime muude liidu programmidega**

1. Programm võimaldab III lisas täpsemalt kirjeldatud koostoimet muude liidu programmidega, eeskätt liidu programmidest täiendava rahastuse kaasamise korra kaudu, kui eelarve täitmise kord seda lubab. Rahastamist muudest programmidest võib kasutada kas järjestikku, vahelduvalt või vahendeid kombineerides, sealhulgas ka meetmete ühise rahastamisena. Komisjon tagab, et programmi täiendavuse võimendamisel teiste liidu programmidega ei takistata erieesmärkide saavutamist.

⁽⁴⁾ Komisjoni 13. märtsi 2015. aasta otsus (EL, Euratom) 2015/444 ELi salastatud teabe kaitseks vajalike julgeolekunormide kohta (ELT L 72, 17.3.2015, lk 53).

▼B

2. Komisjon tagab programmi üldise järjepidevuse asjaomaste poliitikameetmete ja liidu programmidega ja nende vastastikuse täiendavuse koostöös liikmesriikidega. Selleks hõlbustab komisjon asjaomaste asutuste omavahelise ning asutuste ja komisjoni vahelise koordineerimise jaoks asjakohaste mehhanismide loomist ning loob asjakohased seirevahendid, et süstemaatiliselt tagada koostoime programmi ja kõigi asjakohaste liidu rahastamisvahendite vahel. Lõikes 1 osutatud korra abil püütakse vältida topelttööd ja saavutada kulutuste võimalikult suur positiivne mõju.

▼M1

3. Erieesmärgi nr 6 koostoimet liidu muude programmidega on kirjeldatud määruse (EL) 2023/1781 artiklis 6 ja III lisas.

▼B*Artikkel 14***Rakendamine ja rahastamise vormid****▼M1**

1. Programmi rakendatakse eelarve otsese täitmise kaudu vastavalt finantsmäärusele või eelarve kaudse täitmise kaudu, delegeerides teatavad rakendusülesanded finantsmääruse artikli 62 lõike 1 esimese lõigu punktis c osutatud üksustele vastavalt käesoleva määruse artiklitele 4–8a. Üksused, kellele on delegeeritud programmi rakendamine, võivad käesolevas määruses sätestatud osalemise ja levitamise õigusnormidest kõrvale kalduda üksnes siis, kui selline kõrvalekaldumine on ette nähtud nende üksuste loomise või nendele üksustele eelarve täitmise alaste ülesannete delegeerimise õigusaktis või, kui tegemist on finantsmääruse artikli 62 lõike 1 esimese lõigu punkti c alapunktide ii, iii või v kohaste üksustega, kui selline kõrvalekaldumine on ette nähtud rahalist panust käsitlevas lepingus ja seda on vaja nende üksuste tegevusega seotud spetsiifiliste vajaduste või meetme olemuse tõttu.

▼B

2. Programmist võib rahastamist pakkuda ükskõik millises finantsmääruses sätestatud vormis, sealhulgas eelkõige hangetena või toetuste ja auhindadena.

Kui meetme eesmärgi saavutamine eeldab uuenduslike toodete ja -teenuste hanke korraldamist, võib toetuse määrata üksnes toetusesaajatele, kes on Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivides 2014/24/EL⁽⁵⁾ ja 2014/25/EL⁽⁶⁾ määratletud avaliku sektori hankijad või võrgustiku sektori hankijad.

Kui meetme eesmärkide saavutamine eeldab niisuguste uuenduslike digitoodete pakkumist või digiteenuste osutamist, mis ei ole veel turgudel suures mahus kättesaadavad, võib avaliku sektori hankija või võrgustiku sektori hankija lubada sõlmida mitu lepingut sama hankemenetluse raames.

⁽⁵⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 26. veebruari 2014. aasta direktiiv 2014/24/EL riigihangete kohta ja direktiivi 2004/18/EÜ kehtetuks tunnistamise kohta (ELT L 94, 28.3.2014, lk 65).

⁽⁶⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 26. veebruari 2014. aasta direktiiv 2014/25/EL, milles käsitletakse vee-, energeetika-, transpordi- ja postiteenuste sektoris tegutsevate üksuste riigihankeid ja millega tunnistatakse kehtetuks direktiiv 2004/17/EÜ (ELT L 94, 28.3.2014, lk 243).

▼B

Kui see on avaliku julgeoleku kaalutlustel nõuetekohaselt põhjendatud, võib avaliku sektori hankija või võrgustiku sektori hankija nõuda, et lepingu täitmise koht asuks liidu territooriumil.

Programmist rahastamine võib toimuda ka segarahastamistoimingutes kasutatavate rahastamisvahendite kaudu.

3. Riski, mis on seotud toetusesaajale määratud vahendite sissenõudmisega, võib katta vastastikuse kindlustusmehhanismi osamaksetega ning neid osamakseid käsitatakse piisava tagatisena finantsmääruse kohaselt. Kohaldatakse määruse (EL) 2021/695 artiklit 37.

▼M1

4. Kui määruse (EU) 2023/1781 artiklis 27 sätestatud tingimused on täidetud, kohaldatakse kõnealust artiklit.

▼B*Artikkel 15***Euroopa partnerlused**

Programmi võib rakendada määruse (EL) 2021/695 artiklis 6 osutatud Euroopa partnerluste kaudu ja strateegilise planeerimise protsessi kaudu komisjoni ja liikmesriikide vahel. Eeskätt võib see rakendamine hõlmata osalust ELi toimimise lepingu artikli 187 alusel loodud olemasolevates või uutes ühisettevõtetena tegutsevates avaliku ja erasektori partnerlustes. Sellise partnerluse suhtes kohaldatakse kõnealuse määruse Euroopa partnerlusi käsitlevaid sätteid.

*Artikkel 16***Euroopa digitaalse innovatsiooni keskused**

1. Programmi rakendamise esimesel aastal luuakse Euroopa digitaalse innovatsiooni keskuste esialgne võrgustik. Sellesse esialgsesse võrgustikku kuulub vähemalt üks keskus igast liikmesriigist, välja arvatud juhul, kui konkreetsel liikmesriigil ei ole pakkuda kandidaati, keda saaks lõigete 2 ja 3 kohaselt nimetada ja valida.

2. Käesoleva artikli lõikes 1 osutatud võrgustiku loomiseks nimetab iga liikmesriik kooskõlas oma riigisiseste menetluste ning haldus- ja institutsiooniliste struktuuridega avatud ja konkurentsipõhise menetluse tulemusena kandidaadid, lähtudes järgmistest kriteeriumidest:

- a) käesoleva artikli lõikes 6 osutatud Euroopa digitaalse innovatsiooni keskuste tegevustega seotud asjakohased pädevused ja artikli 3 lõikes 2 kindlaks määratud ühe või mitme valdkonna alased pädevused;
- b) asjakohane haldussuutlikkus, personal ja taristu, mis on vajalikud, et viia läbi käesoleva artikli lõikes 6 osutatud tegevusi;
- c) tegevuslikud ja õiguslikud vahendid liidu tasandil kehtestatud halduslike, lepinguliste ja finantsjuhtimise alaste õigusnormide kohaldamiseks ning
- d) asjakohane rahaline elujõulisus, mis vastab selliste liidu vahendite tasemele, mille haldamise ülesanne talle antakse, ning mida tõendavad asjakohasel juhul tagatised, mille annab eelistatavalt riigi ametiasutus.

▼B

3. Komisjon võtab rakendusaktidega vastu otsused nende üksuste valimise kohta, kellest moodustatakse esialgne võrgustik. Nimetatud rakendusaktid võetakse vastu kooskõlas artikli 31 lõikes 2 osutatud kontrollimenetlusega. Komisjon võtab enne iga liikmesriigi territooriumil Euroopa digitaalse innovatsiooni keskuse valimist võimalikult suurel määral arvesse asjaomase liikmesriigi arvamust.

Komisjon valib need üksused välja liikmesriikide nimetatud kandidaatide seast käesoleva artikli lõikes 2 osutatud kriteeriumide ja järgmiste lisakriteeriumide põhjal:

- a) esialgse võrgustiku rahastamiseks kasutada olev eelarve ning
- b) vajadus tagada, et esialgne võrgustik kataks tööstuse ja avalikku huvi pakkuvate valdkondade vajadused ning oleks suure ja tasakaalustatud geograafilise ulatusega, mis suurendaks Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusega loodud Ühtekuuluvusfondist aastateks 2021–2027 abi saavate liikmesriikide ja teiste liikmesriikide vahelist lähenemist, näiteks ületades geograafilise digilõhe.

4. Vajaduse korral ning avatud ja konkurentsipõhise menetluse tulemusena võtab komisjon rakendusaktidega vastu otsused täiendavate Euroopa digitaalse innovatsiooni keskuste valimise kohta. Nimetatud rakendusaktid võetakse vastu kooskõlas artikli 31 lõikes 2 osutatud kontrollimenetlusega.

Komisjon võtab enne iga liikmesriigi territooriumil täiendava Euroopa digitaalse innovatsiooni keskuse valimist võimalikult suurel määral arvesse asjaomase liikmesriigi arvamust.

Komisjon valib täiendavad Euroopa innovatsiooni keskused tagades suure geograafilise katvuse üle Euroopa. Võrgustiku üksuste arv peab olema piisavalt suur vastamaks konkreetse liikmesriigi nõudlusele keskuste teenuste järele. Liidu äärepoolseimate piirkondade spetsiifiliste piirangutega arvestamiseks võidakse nimetada eraldi üksused, kes tegeleksid selliste piirkondade vajadustega.

5. Euroopa digitaalse innovatsiooni keskustel on oma organisatoorse korralduse, koosseisu ja töömeetodite sätestamisel üldine autonoomsus.

6. Euroopa digitaalse innovatsiooni keskused viivad programmi rakendamise käigus ellu liidu tööstuse, eriti VKEde ja keskmise turukapitalisatsiooniga ettevõtjate ning avaliku sektori huvides järgmisi tegevusi:

- a) teadlikkuse suurendamine ja digitehnoloogiale ülemineku alase oskusteabe ja teenuste, kaasa arvatud testimis- ja eksperimenteerimisvahendite pakkumine või nendele juurdepääsu tagamine;
- b) ettevõtjate, eelkõige VKEde ja iduettevõtjate, ning organisatsioonide ja haldusasutuste toetamine programmiga hõlmatud uue tehnoloogia kasutamise abil, et nad muutuksid konkurentsivõimelisemaks ja tõhustaksid oma ärimudeleid;

▼B

- c) oskusteabe piirkondadevahelise edasiandmise soodustamine, eeskätt seeläbi, et ühes piirkonnas asutatud VKEd, iduettevõtjad ja keskmise turukapitalisatsiooniga ettevõtjad ühendatakse võrku teistes piirkondades loodud Euroopa digitaalse innovatsiooni keskustega, mis on asjaomaste teenuste pakkumiseks kõige sobivamad; oskuste ja teabe, ühisalgatuste ning heade tavade vahetamise soodustamine;
- d) haldusasutustele, avaliku sektori organisatsioonidele, VKEdele või keskmise turukapitalisatsiooniga ettevõtjatele temaatiliste teenuste, eelkõige tehisintellekti, kõrgjõudlusega andmetöötluse ning küberturvalisuse ja usaldusega seotud teenuste osutamine või nendele juurdepääsu tagamine;
- e) kolmandatele isikutele rahalise toetuse pakkumine erieesmärgi nr 4 raames.

Esimese lõigu punkti d tähenduses võivad Euroopa digitaalse innovatsiooni keskused spetsialiseeruda konkreetsetele temaatilistele teenustele ega pea pakkuma kõiki käesolevas lõikes nimetatud temaatilisi teenuseid või pakkuma neid teenuseid kõigile käesolevas lõikes osutatud kategooriatesse kuuluvatele üksustele.

7. Kui Euroopa digitaalse innovatsiooni keskus saab käesolevast programmist rahalisi vahendeid, peavad need olema toetuste vormis.

II PEATÜKK

RAHASTAMISKÕLBLIKKUS

*Artikkel 17***Rahastamiskõblikud meetmed****▼M1**

1. Rahastamiskõblikud on üksnes meetmed, mis aitavad saavutada artiklites 3–8a sätestatud eesmäärke.

▼B

2. Programmi raames võetavate meetmete rahastamiskõblikkuse kriteeriumid sätestatakse tööprogrammides.

*Artikkel 18***Rahastamiskõblikud õigussubjektid**

1. Rahastamiskõblikud on järgmised õigussubjektid:

a) õigussubjektid, kes on asutatud:

- i) liikmesriigis või liikmesriigiga seotud ülemeremaal või -territooriumil;
- ii) programmiga assotsieerunud kolmandas riigis kooskõlas artiklitega 10 ja 12;

b) muud õigussubjektid, kes on loodud liidu õiguse alusel, ja Euroopa huvide seisukohast olulised rahvusvahelised organisatsioonid.

2. Erandina lõikest 1 võivad õigussubjektid, kes on asutatud kolmandas riigis, mis ei ole programmiga assotsieerunud, osaleda konkreetsetes meetmetes, kui see on vajalik programmi eesmärkide saavutamiseks. Sellised õigussubjektid kannavad oma osalemise kulud ise, välja arvatud juhul, kui tööprogrammides on sätestatud teisiti.

▼B

3. Füüsilised isikud on rahastamiskõblikud vaid erieesmärgi nr 4 raames antavate toetuste puhul.

4. Artiklis 24 osutatud tööprogrammiga võidakse ette näha, et selliseid piiranguid õigustavatel julgeolekukaalutlustel või meetmete puhul, mis on otseselt seotud liidu strateegilise sõltumatusena, võivad osaleda ainult liikmesriikides asutatud toetusesaajad või toetusesaajad, kes on asutatud liikmesriikides või konkreetses assotsieerunud riikides või kolmandates riikides. Assotsieerunud riikides asutatud õigussubjektide osalemise piiramine peab vastama asjakohase lepingu tingimustele.

III PEATÜKK**TOETUSED***Artikkel 19***Toetused**

Programmi raames antakse ja hallatakse toetusi kooskõlas finantsmääruse VIII jaotisega ning need võivad katta kuni 100 % rahastamiskõblikest kuludest, ilma et see piiraks finantsmääruse artiklis 190 sätestatud kaasrahastamise põhimõtet. Selliseid toetusi antakse ja hallatakse vastavalt konkreetse erieesmärgi kirjeldusele.

*Artikkel 20***Hindamiskriteeriumid**

1. Hindamiskriteeriumid määratakse kindlaks tööprogrammides ja konkursikutsetes, võttes arvesse vähemalt järgmisi elemente:

- a) meetme küpsus projekti väljatöötamisel;
- b) kavandatava rakenduskava usaldusväärsus;
- c) vajadus saada üle finantstakistustest, näiteks turupõhise rahastamise puudumisest.

2. Kui see on asjakohane, võetakse hindamiskriteeriumide määramisel arvesse järgmisi elemente:

- a) liidu toetuse stimuleeriv mõju avaliku ja erasektori investeeringutele;
- b) eeldatav majanduslik, sotsiaalne, kliima- ja keskkonnamõju;
- c) juurdepääsetavus ja vastavatele teenustele juurdepääsu hõlpsus;
- d) üleeuroopaline ulatus;
- e) tasakaalustatud geograafiline jaotus kogu liidus, kaasa arvatud geograafilise digilõhe ületamine, sealhulgas ka äärepoolseimates piirkondades;

▼B

- f) pikaajalise kestlikkuskava olemasolu;
- g) vabadus projektide tulemusi taaskasutada ja kohandada;
- h) koostoime ja vastastikune täiendavus muude liidu programmidega.

*Artikkel 21***Hindamine**

Kooskõlas finantsmääruse artikliga 150 hindab toetuseavaldusi hindamiskomisjon, mis võib täielikult või osaliselt koosneda sõltumatutest väliseksperetidest.

IV PEATÜKK

SEGARAHASTAMISTOIMINGUD JA MUU KOMBINEERITUD RAHASTAMINE*Artikkel 22***Segarahastamistoimingud**

Programmi kohased segarahastamistoimingud tehakse vastavalt määrusele (EL) 2021/523 ja finantsmääruse X jaotisele.

*Artikkel 23***Kumulatiivne ja alternatiivne rahastamine**

1. Meede, mis on saanud toetust programmi alusel, võib saada toetust ka mõnest muust liidu programmist, sealhulgas eelarve jagatud täitmise alla kuuluvatest fondidest, tingimusel et neist toetustest ei kaeta samu kulusid. Asjakohase liidu programmi reegleid kohaldatakse vastavalt sellele osa suhtes, millega on meedet toetatud. Kumulatiivne rahastamine ei tohi ületada meetme rahastamiskõlblikke kogukulusid. Liidu eri programmidest saadud toetuse võib arvutada proportsionaalselt kooskõlas dokumentidega, milles on sätestatud toetuse tingimused.

2. Programmi raames kvaliteedimärgise saamiseks peavad meetmed vastama kõigile järgmistele tingimustele:

- a) neid on hinnatud programmi konkursikutse alusel;
- b) need vastavad kõnealuse konkursikutsega ette nähtud kvaliteedi miinimumnõuetele;
- c) neid ei saa eelarvepiirangute tõttu kõnealuse konkursikutse alusel rahastada.

Programmi raames vastuseks konkursikutsele esitatud toetusavaldused, mis on saanud programmi kohaselt kvaliteedimärgise, võivad saada toetust ERDFist või ESF+ist vastavalt ühissätete määruse 2021–2027 asjaomastele sätetele.

V PEATÜKK

PROGRAMMITÖÖ, SEIRE, HINDAMINE JA KONTROLL

*Artikkel 24***Tööprogrammid**

1. Programmi rakendatakse finantsmääruse artiklis 110 osutatud tööprogrammide kaudu.
2. Tööprogrammid võetakse üldjuhul vastu mitmeaastaste programmidenä, reeglina iga kahe aasta järel, ning need hõlmavad nii programmi üldeesmärke kui ka üht või mitut erieesmärki. Kui see on põhjendatud konkreetsete rakendamisega seotud vajaduste tõttu, võib tööprogrammid vastu võtta ka aastaste programmidenä.
3. Tööprogrammid peavad olema kooskõlas programmi erieesmärkidega, nagu on sätestatud artiklites 4–8, võttes samas arvesse ka I lisas ettenähtud valdkondi ja tegevuste liike. Nendes tuleb tagada, et toetatavad meetmed ei tõrju välja erasektori rahalisi vahendeid.
4. Selleks et kajastada tehnoloogilisi muutusi ja turusuundumusi, antakse komisjonile õigus võtta kooskõlas artikliga 30 vastu delegeeritud õigusakte I lisa muutmiseks selles esitatud tegevuste osas kooskõlas programmi erieesmärkidega, nagu on sätestatud artiklites 4–8.
5. Tööprogrammides esitatakse kohaldatavuse korral segarahastamistoimingute jaoks ette nähtud kogusumma.
6. Komisjon võtab rakendusaktidega vastu tööprogrammid erieesmärkide nr 2, nr 4 ja nr 5 jaoks ning erieesmärkide nr 1 ja nr 3 kohaste võimalike muude eelarve otsese täitmise kaudu rakendatavate meetmete jaoks. Nimetatud rakendusaktid võetakse vastu kooskõlas artikli 31 lõikes 2 osutatud kontrollimenetlusega.

*Artikkel 25***Seire ja aruandlus**

1. Mõõdetavad näitajad, mida kasutatakse programmi rakendamise seireks ja mille abil antakse aru artikli 3 lõikes 2 sätestatud erieesmärkide saavutamisel tehtud edusammudest, on esitatud II lisas.
2. Komisjon kehtestab meetodika, millega kehtestatakse näitajad artikli 3 lõikes 1 sätestatud üldeesmärkide saavutamisel tehtud edusammude täpseks hindamiseks.
3. Programmi eesmärkide saavutamisel tehtud edusammude tõhusa hindamise tagamiseks on komisjonil õigus võtta kooskõlas artikliga 30 vastu delegeeritud õigusakte II lisa muutmiseks, et vaadata läbi või täiendada mõõdetavaid näitajaid, kui seda peetakse vajalikuks, ning täiendada käesolevat määrust seire- ja hindamisraamistiku kehtestamist käsitlevate sätetega.
4. Tulemusaruannete süsteemiga tagatakse, et programmi rakendamise ja selle tulemuste seireks vajalikke andmeid kogutakse tõhusalt, tulemuslikult ja õigel ajal, nii et tulemusi saaks kasutada tehtud edusammude ja esinenud raskuste põhjalikuks analüüsiks.

▼B

Selleks kehtestatakse liidu vahendite saajatele ja vajaduse korral liikmesriikidele proportsionaalsed aruandlusnõuded.

5. Taustanäitajatenä kasutatakse maksimaalselt ära ELi ametlikku statistikat, näiteks regulaarseid IKT-valdkonna statistilisi uuringuid. Komisjon konsulteerib riikide statistikaametitega ja kaasab nad koos Eurostatiga programmi rakendamise ja digitehnoloogiale üleminekul tehtud edusammude seireks kasutatavate statistiliste näitajate esialgsesse kavandamisse ja väljatöötamisse.

*Artikkel 26***Programmi hindamine**

1. Programmi hindamine viiakse läbi nii, et selle tulemusi saaks aegsasti kasutada otsustamisprotsessis. See hõlmab artiklis 3 sätestatud programmi üldeesmärkide saavutamisel tehtud edusammude kvalitatiivset hindamist.

2. Lisaks programmi korrapärasele seirele viib komisjon läbi programmi vahehindamise, siis kui selle rakendamise kohta on kättesaadav piisavalt teavet, ent mitte hiljem kui neli aastat pärast programmi rakendamise algust. Vahehindamise põhjal kohandatakse vastavalt vajadusele programmi rakendamist, võttes arvesse ka asjakohaseid uusi tehnoloogilisi arengusuundumusi.

3. Programmi rakendamise lõpus, ent mitte hiljem kui neli aastat pärast artiklis 1 nimetatud ajavahemikku lõppu, viib komisjon läbi programmi lõpphindamise.

Lõpphindamisel hinnatakse programmi pikemaajalist mõju ja kestlikkust.

4. Hindamisaruannete süsteemiga tuleb tagada, et liidu vahendite saajad koguvad programmi hindamiseks vajalikke andmeid tõhusalt, tulemuslikult ja õigel ajal ning piisavalt detailselt.

5. Komisjon esitab lõikes 2 osutatud vahehindamise ja lõikes 3 osutatud lõpphindamisaruande Euroopa Parlamendile, nõukogule, Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteele ning Regioonide Komiteele.

*Artikkel 27***Auditid**

1. Auditid liidu rahalise toetuse kasutamise kohta, mille on teinud isikud või üksused, sealhulgas muud kui need, kes on saanud selleks volitused liidu institutsioonidelt, asutustelt, ametitelt või rakendusametitelt, on finantsmääruse artikli 127 kohaselt üldise kindluse aluseks.

2. Kontrollisüsteemiga tagatakse asjakohane tasakaal usalduse ja kontrolli vahel; seejuures võetakse arvesse kontrollimise haldus- ja muid kulusid kõikidel tasanditel.

3. Kulude auditeerimine toimub järjepideval viisil ning säästlikkuse, tõhususe ja tulemuslikkuse põhimõtteid järgides.

▼B

4. Kontrollisüsteemi ühe osa moodustava auditistrateegia aluseks võib olla kulude representatiivse valimi finantsaudit. Sellist representatiivset valimit täiendatakse kulutustega seotud riskide hindamisel põhineva valikuga.

5. Meetmete puhul, mida rahastatakse kumulatiivselt mitmest liidu programmist, viiakse läbi üksainus audit, mis hõlmab kõiki asjakohaseid programme ja neist igaühe puhul kohaldatavaid reegleid.

*Artikkel 28***Liidu finantshuvide kaitse**

Kui kolmas riik osaleb programmis rahvusvahelise lepingu kohaselt vastu võetud otsuse alusel või muu õigusakti alusel, annab kolmas riik vastutavale eelarvevahendite käsutajale, OLAFi ja kontrollikojale vajalikud õigused ja nõutava juurdepääsu, mida neil on vaja oma volituste täieulatuslikuks kasutamiseks. OLAFi puhul hõlmavad need õigused õigust korraldada juurdlusi, sealhulgas teha kohapealseid kontrollid ja inspekteerimisi, nagu on sätestatud määruses (EL, Euratom) nr 883/2013.

*Artikkel 29***Teave, teavitamine, avalikustamine, toetus poliitikavaldkondadele ja tulemuste levitamine**

1. Liidu rahaliste vahendite saajad märgivad ära nende vahendite päritolu ja tagavad liidu rahastamise nähtavuse eriti meetmete ja nende tulemuste tutvustamisel, andes eri sihtrühmadele, sealhulgas meediale ja üldsusele, selle kohta sidusat, tulemuslikku ja proportsionaalset suunatud teavet.

2. Komisjon rakendab programmi, programmi raames võetud meetmete ja saavutatud tulemustega seotud teabe- ja teavitamismeetmeid. Ühtlasi tagab komisjon, et digitaalsektoris võimalikele liidu rahaliste vahendite taotlejatele antakse tervikliku teavet ja et see teave jõuaks nendeni.

Programmile eraldatud rahaliste vahenditega panustatakse samuti liidu poliitiliste prioriteetide edastamisele institutsioonilistes sõnumites niivõrd, kuivõrd need prioriteedid on seotud artiklis 3 osutatud eesmärkidega.

3. Programmist toetatakse poliitika kujundamist, teavitustegevust, teadlikkuse suurendamist ja programmiga seotud meetmete levitamist ning edendatakse koostööd ja kogemuste vahetamist artiklites 4–8 osutatud valdkondades.

VI PEATÜKK

DELEGEERITUD ÕIGUSAKTID, RAKENDUSAKTID, ÜLEMINEKU-JA LÖPPSÄTTED*Artikkel 30***Delegeeritud volituste rakendamine**

1. Komisjonile antakse õigus võtta vastu delegeeritud õigusakte käesolevas artiklis sätestatud tingimustel.

▼B

2. Artikli 24 lõikes 4 ja artikli 25 lõikes 3 osutatud õigus võtta vastu delegeeritud õigusakte antakse komisjonile kuni 31. detsembrini 2028.

3. Euroopa Parlament ja nõukogu võivad artikli 24 lõikes 4 ja artikli 25 lõikes 3 osutatud volituste delegeerimise igal ajal tagasi võtta. Tagasivõtmise otsusega lõpetatakse otsuses nimetatud volituste delegeerimine. Otsus jõustub järgmisel päeval pärast selle avaldamist *Euroopa Liidu Teatajas* või otsuses nimetatud hilisemal kuupäeval. See ei mõjuta juba jõustunud delegeeritud õigusaktide kehtivust.

4. Enne delegeeritud õigusakti vastuvõtmist konsulteerib komisjon kooskõlas 13. aprilli 2016. aasta institutsioonidevahelises parema õigusloome kokkuleppes sätestatud põhimõtetega iga liikmesriigi määratud ekspertidega.

5. Niipea kui komisjon on delegeeritud õigusakti vastu võtnud, teeb ta selle samal ajal teatavaks Euroopa Parlamendile ja nõukogule.

6. Artikli 24 lõike 4 ja artikli 25 lõike 3 alusel vastu võetud delegeeritud õigusakt jõustub üksnes juhul, kui Euroopa Parlament ega nõukogu ei ole kahe kuu jooksul pärast õigusakti teatavakstegemist Euroopa Parlamendile ja nõukogule esitanud selle suhtes vastuväidet või kui Euroopa Parlament ja nõukogu on enne selle tähtaja möödumist komisjonile teatanud, et nad ei esita vastuväidet. Euroopa Parlamendi või nõukogu algatusel pikendatakse seda tähtaega kahe kuu võrra.

*Artikkel 31***Komiteemenetlus**

1. Komisjoni abistab programmi „Digitaalne Euroopa“ koordineerimiskomitee. Nimetatud komitee on komitee määruse (EL) nr 182/2011 tähenduses.

2. Käesolevale lõikele viitamisel kohaldatakse määruse (EL) nr 182/2011 artiklit 5.

*Artikkel 32***Kehtetuks tunnistamine**

Otsus (EL) 2015/2240 tunnistatakse kehtetuks alates 1. jaanuarist 2021.

*Artikkel 33***Üleminekusätted**

1. Käesolev määrus ei mõjuta nende meetmete jätkamist või muutmist, mis on algatatud Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 283/2014⁽⁷⁾ ja otsuse (EL) 2015/2240 kohaselt, mille kohaldamist nende meetmete suhtes jätkatakse kuni nende lõpetamiseni.

⁽⁷⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 11. märtsi 2014. aasta määrus (EL) nr 283/2014, milles käsitletakse üleeuroopalisi telekommunikatsioonitaristu valdkonna võrke hõlmavaid suuniseid ja millega tunnistatakse kehtetuks otsus nr 1336/97/EÜ (ELT L 86, 21.3.2014, lk 14).

▼B

2. Programmi rahastamispaketist võib katta ka tehnilise ja haldusabi kulud, mis on vajalikud selleks, et tagada üleminek programmi ning määruse (EL) nr 283/2014 ja otsuse (EL) 2015/2240 kohaselt vastu võetud meetmete vahel.

3. Vajaduse korral võib kanda liidu eelarvesse assigneeringuid ka pärast 2027. aastat, et katta artikli 9 lõikes 4 ette nähtud kulused selleks, et oleks võimalik hallata meetmeid, mis ei ole 31. detsembriks 2027 veel lõpule viidud.

*Artikkel 34***Jõustumine ja kohaldamine**

Käesolev määrus jõustub selle *Euroopa Liidu Teatajas* avaldamise päeval.

Seda kohaldatakse alates 1. jaanuarist 2021.

Käesolev määrus on tervikuna siduv ja vahetult kohaldatav kõikides liikmesriikides.

I LISA

MEETMED

Programmi tehniline kirjeldus: meetmete ulatus

Programmi esialgsed meetmed ja asjakohasel juhul täiendavad meetmed rakendatakse kooskõlas järgmiste tehniliste kirjeldustega.

Erieesmärk nr 1 – „Kõrgjõudlusega andmetöötlus“

Programmiga rakendatakse Euroopa kõrgjõudlusega andmetöötluse strateegiat, toetades täielikku liidu ökosüsteemi, mis pakub Euroopale maailmas konkureerimiseks vajalikku kõrgjõudlusega andmetöötlus- ja andmetöötlusvõimsust. Strateegia eesmärk on juurutada vahemikus 2022–2023 tippasemel kõrgjõudlusega andmetöötluse ja andmetaristu, millel on eksatasandi jõudlus, ning vahemikus 2026–2027 eksatasandijärgsed võimalused, tagades liidule oma sõltumatu ja konkurentsivõimelise kõrgjõudlusega andmetöötluse tehnoloogia, et saavutada kõrgjõudlusega andmetöötluse rakenduste tippase ja laiendada kõrgjõudlusega andmetöötluse kättesaadavust ja kasutamist.

Selle eesmärgi kohased esialgsed meetmed ja asjakohasel juhul täiendavad meetmed hõlmavad järgmist.

1. Ühine hankeraamistik, mis võimaldab kasutada ühiselt kavandatud lähenemisviisi tippasemel kõrgjõudlusega andmetöötluse, sh eksatasandi kõrgjõudlusega superandmetöötluse integreeritud võrgu ja andmetaristu omandamiseks. See võrk tehakse kooskõlas määrusega (EL) 2018/1488 hõlpsasti kättesaadavaks avaliku ja erasektori kasutajatele, eriti VKEdele, olenemata sellest, millises liikmesriigis nad asuvad, ning teadustöö jaoks.
2. Ühine hankeraamistik eksatasandijärgse superandmetöötluse taristu jaoks, kaasa arvatud kvantarvutuse tehnoloogiatega integreerimiseks.
3. Liidu tasandi koordineerimine ja piisavad rahalised vahendid, et toetada sellise taristu arendamist, hankeid ja käitamist.
4. Liikmesriikide kõrgjõudlusega andmetöötluse ja andmetöötluse võimekuse võrgustiku loomine ning toetus liikmesriikidele, kes soovivad täiendada oma kõrgjõudlusega andmetöötluse võimekust või omandada uusi võimekusi.
5. Kõrgjõudlusega andmetöötluse pädevuskeskuste võrgustiku loomine; iga liikmesriigi kohta vähemalt üks keskus, mis on seotud selle riigi superandmetöötluskeskusega, et pakkuda kõrgjõudlusega andmetöötluse teenuseid tööstusele, eriti VKEdele, teadusringkondadele ja haldusasutustele.
6. Kasutusvalmis toimiva tehnoloogia juurutamine: teadustegevuse ja innovatsiooni tulemusena pakutav superandmetöötlus kui teenus, et luua Euroopa integreeritud kõrgjõudlusega andmetöötluse ökosüsteem, mis hõlmaks teaduse ja tööstuse väärtusahela kõiki osi (riistvara, tarkvara, rakendused, teenused, ühendused ja kõrgtasemel digioskused).

Erieesmärk nr 2 – „Tehisintellekt“

Programmiga luuakse ja tugevdatakse Euroopa tehisintellekti põhivõimekust, sealhulgas andmeressursid ja algoritmikogud, ning tehakse need kättesaadavaks kõigile haldusasutustele ja ettevõtjatele ning tugevdatakse liikmesriikides olemasolevaid ja uusi tehisintellekti katsetamise ja sellega eksperimenteerimise rajatisi ja luuakse nende võrgustik.

Selle eesmärgi kohased esialgsed meetmed ja asjakohasel juhul täiendavad meetmed hõlmavad järgmist.

▼B

1. Ühtsete Euroopa andmeruumide loomine, mis võimaldaks andmete kättesaadavust üle Euroopa, sealhulgas avaliku sektori valduses oleva teabe taaskasutamiseks saadud teave, ja mida kasutatakse tehisintellekti lahenduste sisendandmete allikana. Andmeruumid peaksid olema avatud avalikule ja erasektorile. Laialdasema kasutamise huvides tuleb andmeruumis olevad andmed teha koostalitlusvõimeliseks, eelkõige andmevormingute kaudu, mis on avatud, masinloetavad, standardsed ja dokumenteeritud, nii avaliku ja erasektori vahelise suhtluse kontekstis kui ka sektorite siseselt ja sektoriülevalt (semantiline koostalitlusvõime).
2. Kõigile potentsiaalsetele Euroopa kasutajatele hõlpsasti ning õiglastel, mõistlikel ja mittediskrimineerivatel tingimustel kättesaadavate Euroopa ühiste algoritmikogude või algoritmikogude rakendusliideste arendamine. Ettevõtjad ja avalik sektor peavad olema võimelised tuvastama ja kasutama nende vajadustele kõige paremini sobivaid lahendusi.
3. Liikmesriikidega koos tehtavad kaasinvesteeringud tiptasemel rajatistesse katsete ja eksperimentide tegemiseks reaalsetes tingimustes, keskendudes tehisintellekti rakenduste kasutamisele sellistes elutähtsates sektorites nagu tervis, Maa seire ja keskkonnaseire, transport ja liikuvus, julgeolek, tootmine ja rahandus ning muud avalikku huvi pakkuvad valdkonnad. Need rajatised peavad olema avatud kõikidele osalejatele kogu Euroopast ning need tuleks ühendada Euroopa digitaalse innovatsiooni keskuste võrguga. Rajatised peavad olema varustatud või ühendatud suurte andmetöötlus- ja arvutusseadmete ning värskeima tehisintellektitehnoloogiaga, seda ka arenevates valdkondades nagu neuromorfne andmetöötlus, süvaõpe ja robotika.

Erieesmärk nr 3 – „Küberturvalisus ja usaldus“

Programmi kaudu innustatakse oluliste võimekuste tugevdamist, loomist ja omandamist, et kindlustada liidu digimajandust, ühiskonda ja demokraatiat, tugevdades liidu tööstuslikku potentsiaali ja konkurentsivõimet küberturvalisuse valdkonnas ning parandades nii avaliku kui ka erasektori suutlikkust kaitsta kodanikke ja ettevõtjaid küberohtude eest, muu hulgas toetades direktiivi (EL) 2016/1148 rakendamist.

Selle eesmärgi kohased esialgsed meetmed ja asjakohasel juhul täiendavad meetmed hõlmavad järgmist:

1. Liikmesriikidega koos kõrgetasemelistesse küberturvalisuse seadmetesse, taristusse ja oskusteabesse tehtavad kaasinvesteeringud, mis on hädavajalikud, et kaitsta elutähtsat taristut ja digitaalset ühtset turgu laiemalt. Selline kaasinvesteering võib hõlmata investeeringuid küberturvalisuse ja küberruumi olukorra- teadlikkusega seotud kvantvahenditesse ja andmeressurssidesse ning muudesse vahenditesse, mis antakse kogu Euroopas avaliku ja erasektori kasutusse.
2. Olemasoleva tehnoloogilise võimekuse suurendamine ja liikmesriikides asuvate pädevuskeskuste võrgustiku loomine ning selle tagamine, et selline võimekus vastab avaliku sektori ja tööstuse vajadustele muu hulgas selliste toodete ja teenuste osas, mis suurendavad küberturvalisust ja usaldust digitaalsel ühtsel turul.
3. Tiptasemel tulemuslike küberturvalisuse ja usalduse alaste lahenduste laialdase juurutamise tagamine kõigis liikmesriikides. Selline juurutamine hõlmab toodete turvalisuse ja ohutuse suurendamist alates nende projekteerimisest kuni turustamiseni.
4. Toetus küberturvalisuse alaste oskuste nappuse ületamisele, nagu näiteks küberturvalisuse alaste oskuste programmide üksteisega vastavusse viimine, nende kohandamine konkreetse sektori vajadustega ja shipärastele erikursustele pääsemise hõlbustamine.

▼B**Erieesmärk nr 4 – „Kõrgtasemel digioskused“**

Programmiga toetatakse praeguse ja pealekasvava tööjõu juurdepääsu kõrgtasemel digioskustele ning nende oskuste alaseid koolitusvõimalusi, eelkõige kõrgjõudlusega andmetöötluse, suurandmete analüüsi, tehisintellekti, hajusraamatute (näiteks plokiahela) tehnoloogiate ja küberturvalisuse vallas, pakkudes muu hulgas tudengitele, hiljuti kõrgkooli lõpetanutele, praegustele töötajatele ja igas vanuses kodanikele, kes vajavad oskuste täiendamist, nende asukohast olenemata vahendeid selliste oskuste omandamiseks ja arendamiseks.

Selle eesmärgi kohased esialgsed meetmed ja asjakohasel juhul täiendavad meetmed hõlmavad järgmist.

1. Juurdepääs töökoahapõhisele õppele pädevuskeskustes ja kõrgtasemel digitehnoloogiat kasutavate ettevõtjate pakutava praktika kaudu.
2. Juurdepääs kõrgtasemel digitehnoloogia kursustele, mida pakuvad kõrgharidusasutused, teadusasutused ja tööstuse kutsetunnistuste väljastamisega tegelevad asutused koostöös programmis osalevate asutustega (teemade hulka kuuluvad eeldatavalt tehisintellekt, küberturvalisus, hajusraamatu tehnoloogiad (nt plokiahelad), kõrgjõudlusega andmetöötlus ja kvantitehnoloogia).
3. Osalemine lühiajalistel spetsialiseeritud kutsealastel koolitustel, mis on eelnevalt sertifitseeritud, näiteks küberturvalisuse vallas.

Sekkumised keskenduvad kõrgtasemel digioskustele, mis on seotud spetsiifiliste tehnoloogiatega.

Artiklis 16 ette nähtud Euroopa digitaalse innovatsiooni keskused toimivad koolitusvõimaluste vahendajatena, tehes koostööd haridus- ja koolitusteenuse osutajatega.

Erieesmärk nr 5 – „Digivõimekuse juurutamine ja parim kasutamine ning koostalitlusvõime“

Digivõimekuse juurutamist ja parimat kasutamist või koostalitlusvõimet edendavate projektide puhul on tegemist ühishuviprojektidega.

- I. Selle eesmärgi kohased avalikku huvi pakkuvate valdkondade digitehnoloogiale üleminekuga seotud esialgsed meetmed ja asjakohasel juhul täiendavad meetmed hõlmavad järgmist.

1. Haldusasutuste ajakohastamine

- 1.1. Toetus liikmesriikidele e-valitsemist käsitleva Tallinna deklaratsiooni põhimõtete rakendamisel kõigis poliitikavaldkondades; vajaduse korral vajalike registrite loomine ja nende omavaheline ühendamine täies vastavuses määrusega (EL) 2016/679.
- 1.2. Toetus piiriüleste digiteenuste taristu sidusa ökosüsteemi projekteerimisele, katsetamisele, juurutamisele, hooldusele, arendamisele ja tutvustamisele ning otspunktidevaheliste sujuvate, turvaliste, koostalitlusvõimeliste, mitmekeelsete, piiriüleste või valdkondadevaheliste lahenduste ja ühisraamistike edendamine avalikus halduses. Siia hulka kuulub ka mõju ja kasulikkuse hindamise meetodika.
- 1.3. Toetus olemasolevate ühiste spetsifikatsioonide ja standardite hindamisele, ajakohastamisele ja tutvustamisele ning uute ühiste spetsifikatsioonide, avatud spetsifikatsioonide ja standardite arendamisele, kehtestamisele ja tutvustamisele liidu standardimisplatvormide kaudu ning vastavalt vajadusele koostöös Euroopa või rahvusvaheliste standardiorganisatsioonidega.

▼B

1.4. Koostöö usaldusväärse taristu Euroopa ökosüsteemi loomiseks, kasutades võimaluse korral hajusraamatupõhiseid (näiteks plokiahel) teenuseid ja rakendusi, sh koostalitlusvõime ja standardimise toetamine ning liidu piiriüleste rakenduste juurutamise edendamine.

2. Tervis

2.1. Selle tagamine, et kodanikel on kooskõlas kohaldatavate andmekaitsealaste õigusaktidega kontroll oma isikuandmete üle ning võimalus oma isiklikele terviseandmetele piirileselt juurde pääseda ning neid piirileselt jagada, kasutada ja hallata turvalisel ja niisugusel viisil, mis tagab nende privaatsuse olenemata nende endi või andmete asukohest. E-tervise digiteenuste taristu loomise lõpuleviimine ja selle laiendamine uute digiteenustega, mis on seotud haiguste ennetamise, tervise- ja hooldusvaldkonnaga ning selliste teenuste kasutuselevõtu toetamine, tuginedes liidu meetmete ja liikmesriikide laialdasele toetusele, eriti e-tervise võrgustikus vastavalt Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi 2011/24/EL⁽¹⁾ artiklile 14.

2.2. Paremate andmete kättesaadavaks tegemine teadusuuringute, haiguste ennetamise ning personaalsete ravi- ja hoolduslahenduste jaoks. Selle tagamine, et Euroopa tervisevaldkonna teaduritel ja meditsiinipraktikutel on juurdepääs piisavatele ressurssidele (jagatud andmeruumid, kaasa arvatud andmesalvestus ja -töötlus, oskusteave ja analüüsivõimekus). Eesmärk on tagada vähemalt 10 miljonist inimesest koosnev populatsioonipõhine kohort.

2.3. Digitaalsete vahendite kättesaadavaks tegemine kodanike võimendamise ja inimkeskse hoolduse jaoks, toetades uuenduslike ja parimate tavade vahetamist digitervise, võimekuse suurendamise ja tehnilise abi vallas, eelkõige seoses küberturvalisuse, tehisintellekti ja kõrgjõudlusega andmetöötlusega.

3. Kohtusüsteem

Sujuva ja turvalise piiriülese elektroonilise side võimaldamine kohtusüsteemis ning kohtute ja muude tsiviil- ja kriminaalõiguse valdkonna pädevate asutuste vahel. Kodanike, ettevõtjate, õiguspraktikute ja kohtusüsteemi liikmete jaoks õigusemõistmisele, õigusteabele ja menetlustele juurdepääsu parandamine, kasutades semantiliselt koostalitlusvõimelisi ühendusi andmebaaside ja registritega ning hõlbustades veebipõhist vaidluste kohtuvälist lahendamist. Kohtute ja õigusalatõtõtajate jaoks selliste uuenduslike tehnoloogiate arendamise ja rakendamise edendamine, mis põhinevad muu hulgas tehisintellekti lahendustel ja mis tõenäoliselt saavad optimeerida ja kiirendada menetlusi (nagu näiteks õigustehnoloogia rakendused).

4. Transport, liikuvus, energeetika ja keskkond

Niisuguste detsentraliseeritud lahenduste ja taristute juurutamine, mida on vaja selliste mastaapsete digirakenduste jaoks nagu ühendatud ja automatiseeritud sõidukijuhtimine, mehitamata õhusõidukid, aruka liikuvuse kontseptsioonid, arukad linnad, arukad maapiirkonnad või äärepoolsemad piirkonnad, ning mis toetavad transpordi-, energia- ja keskkonnapoliitikat ning on kooskõlas Euroopa ühendamise rahastu kohaste transpordi- ja energeetikasektorite digitaliseerimise meetmetega.

⁽¹⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 9. märtsi 2011. aasta direktiiv 2011/24/EL patsiendiõiguste kohaldamise kohta piiriüleses tervishoius (ELT L 88, 4.4.2011, lk 45).

▼B

5. Haridus, kultuur ja meedia

Euroopa loovisikutele, loome- ja kultuurisektorile juurdepääsu pakkumine uusimatele digitehnoloogiatele tehisintellektist kõrgtasemel andmetöötluseni. Kasutada Euroopa kultuuripärandit, sealhulgas Europeanat, et toetada haridust ja teadusuuringuid ning edendada kultuurilist mitmekesisust, sotsiaalselt ühtekuuluvust ja Euroopa ühiskonda. Digitehnoloogia kasutuselevõtu toetamine hariduses ning ka era- ja avaliku sektori vahenditest rahastatud kultuuriasutustes.

6. Muud meetmed, mis toetavad digitaalset ühtset turgu

Toetavad meetmed nagu digikirjaoskuse ja meediapädevuse edendamine ning alaealiste, lapsevanemate ja õpetajate teadlikkuse suurendamine ohtudest, millega alaealised võivad võrgukeskkonnas kokku puutuda, ning sellest, kuidas neid kaitsta, ning küberkiusamise ja laste seksuaalset kuritarvitamist kajastavate materjalide internetis levitamise vastu võitlemine, toetades üleeuroopalist turvalise interneti keskuste võrku. Tahtliku väärinfo levitamise avastamise ja selle vastu võitlemise meetmete edendamine, suurendades seeläbi liidu üldist vastupanuvõimet; digitaalsetel platvormidel põhineva majanduse liidu vaatluskeskuse ning uuringute ja teavitustegevuse toetamine.

Punktides 1–6 osutatud meetmeid võivad osaliselt toetada Euroopa digitaalse innovatsiooni keskused, kasutades samu võimeid, mis on välja töötatud selleks, et abistada tööstust üleminekul digitehnoloogiale (vt II punkti).

II. Selle eesmärgi kohased tööstuse digipöördega seotud esialgsed meetmed ja asjakohasel juhul täiendavad meetmed hõlmavad:

Euroopa digitaalse innovatsiooni keskuste võrgustiku ulatuse suurendamisele kaasaaitamine, et tagada kõigi ettevõtjate, eelkõige VKEde juurdepääs digivõimekusele kõigis liidu piirkondades. Selline kaasaaitamine hõlmab järgmist:

- 1) juurdepääs ühtsele Euroopa andmeruumile, tehisintellektiplatvormidele ja Euroopa kõrgjärgulusega andmetöötluste vahenditele andmeanalüüsi ja arvutusmahukate rakenduste jaoks;
- 2) juurdepääs mastaapsetele tehisintellekti testimise vahenditele ja rajatistele ning kõrgetasemeliste küberturvalisuse töövahenditele;
- 3) juurdepääs kõrgtasemel digioskustele.

Esimeses lõigus osutatud meetmeid koordineeritakse eelkõige programmist „Euroopa horisont“ toetatavate digitehnoloogia innovatsioonimeetmetega ja ERFist Euroopa digitaalse innovatsiooni keskustesse tehtavate investeeringutega ning need täiendavad üksteist vastastikku. Turuleviimise toetusi võidakse pakkuda ka programmi raames kooskõlas riigiabiireeglitega. Digitehnoloogiale ülemineku edasiste sammude rahastamist toetatakse programmi „InvestEU“ rahastamisvahendite abil.

▼M1**Erieesmärk nr 6 – „Pooljuhid“**

Erieesmärgi nr 6 alla kuuluvad meetmed on esitatud määruse (EL) 2023/1781 I lisas.

*II LISA***MÕÕDETAVAD NÄITAJAD PROGRAMMI RAKENDAMISE
KONTROLLIMISEKS JA ARUANDLUS KONKREETSETE
EESMÄRKIDE SAAVUTAMISE KOHTA****Erieesmärk nr 1 – „Kõrgjõudlusega andmetöötlus“**

- 1.1. Ühiselt hangitud kõrgjõudlusega andmetöötluse taristute arv.
- 1.2. Eksatasandi ja eksatasandijärgsete arvutite kasutamine kokku ja nende kasutamine eri sidusrühmade poolt (ülikoolid, VKEd jne).

Erieesmärk nr 2 – „Tehisintellekt“

- 2.1. Katse- ja eksperimenteerimisrajatistesse kaainvesteeritud summa kokku.
- 2.2. Käesoleva määruse kohaste meetmetega seotud Euroopa ühiste algoritmikogude või algoritmikogude rakendusliideste, ühtsete Euroopa andmeruumide ning katse- ja eksperimenteerimisrajatiste kasutamine.
- 2.3. Niisuguste juhtumite arv, mille puhul organisatsioonid otsustavad programmi tulemusel integreerida tehisintellekti oma toodetesse, protsessidesse või teenustesse.

Erieesmärk nr 3 – „Küberturvalisus ja usaldus“

- 3.1. Ühiselt hangitud küberturvalisuse taristute ja/või vahendite arv (1).
- 3.2. Nende kasutajate ja kasutajakogukondade arv, kes on saanud juurdepääsu Euroopa küberturvalisuse rajatistele.

Erieesmärk nr 4 – „Kõrgtasemel digioskused“

- 4.1. Programmist toetatud kõrgtasemel digioskuste omandamise koolituse läbinud isikute arv.
- 4.2. Nende ettevõtete, eelkõige VKEde arv, kellel on raskusi IKT-spetsialistide töölevõtmisega.
- 4.3. Nende isikute arv, kes on teatanud, et pärast programmist toetatud koolituse lõppu on nende tööhõive olukord paranenud.

Erieesmärk nr 5 – „Digivõimekuse juurutamine ja parim kasutamine ning koostalitlusvõime“

- 5.1. Avalike digiteenuste kasutuselevõtt.
- 5.2. Suure digimahukuse näitajaga ettevõtjad.
- 5.3. Riikliku koostalitlusvõime raamistiku Euroopa koostalitlusvõime raamistikuga vastavusse viimise ulatus.

(1) „Taristu“ tähendab üldjuhul uuringute ja eksperimentide taristut, nagu testimissüsteemid, küberpolügonid ja andmetöötlus-/kommunikatsiooniseadmed.

See võib olla kas üksnes andmed ja/või tarkvara või hõlmata füüsilisi rajatisi. „Vahendid“ tähendab üldjuhul füüsilist seadet ja/või tarkvara/algoritmi, mida kasutatakse IKT-süsteemide turvalisuse suurendamiseks.

Näiteks sissetungi tuvastamise tarkvara või andmeressursid, mis võimaldavad olukorra-teadlikkust seoses elutähtsa taristuga. Küberturvalisuse pädevuskeskuse määрус võimaldab teha eri liiki hankeid, mitte üksnes ühishankeid, Euroopa küberturvalisuse tööstusliku, tehnoloogilise ja teadusliku pädevuse keskusel kui liidu asutusel, muudel üksustel liidu toetuse abil või mitmel osalisel ühiselt.

▼ B

5.4. Euroopa digitaalse innovatsiooni keskuste teenuseid kasutanud ettevõtjate ja avaliku sektori asutuste arv.

▼ M1

Erieesmärk nr 6 – „Pooljuhid“

Mõõdetavad näitajad programmi rakendamise kontrollimiseks ja aruandlus erieesmärgi nr 6 saavutamise kohta on esitatud määruse (EL) 2023/1781 II lisas.

III LISA

KOOSTOIME MUUDE LIIDU PROGRAMMIDEGA

1. Koostoime programmiga „Euroopa horisont“ tagab järgmise:
 - a) kuigi mitu programmi ja programmi „Euroopa horisont“ teemavaldkonda kattuvad, on toetatavate meetmete liigid, nende oodatavad väljundid ja sekkumispõhimõtted erinevad ja üksteist täiendavad;
 - b) programmi „Euroopa horisont“ raames toetatakse laialdaselt teadusuuringuid, tehnoloogia arendamist, tõendamist, katseprojekte, kontseptsiooni tõendamist, testimist ja innovatsiooni, kaasa arvatud uuenduslike digitehnoloogiate kommertskasutuse-eelne juurutamine, kasutades selleks
 - i) teemavaldkonna „Digivaldkond, tööstus ja kosmos“ samba „Üleilmsed probleemid ja Euroopa tööstuse konkurentsivõime“ eraldi eelarvet, et arendada progressi võimaldavaid tehnoloogiaid (tehisintellekt ja robotika, järgmise põlvkonna internet, kõrgjõudlusega andmetöötlus ja suurandmed, olulised digitehnoloogiad, mis ühendavad digi- ja muud tehnoloogiad);
 - ii) teadustaristu toetamist samba „Tiptasemel teadus“ raames;
 - iii) digitaalsete aspektide integreerimist kõigi samba „Üleilmsed probleemid“ alla kuuluvate valdkondade puhul (tervishoid, julgeolek, energeetika ja liikuvus, kliima jne) ning
 - iv) toetust läbimurdelise innovatsiooni levitamisele samba „Innovaatiline Euroopa“ raames (neist paljud ühendavad digi- ja füüsilist tehnoloogiat);
 - c) programmi raames investeeritakse
 - i) digivõimekuse suurendamiseks kõrgjõudlusega andmetöötluse, tehisintellekti, hajusraamatu tehnoloogiate (nt plokiahel), küberturvalisuse ja kõrgtasemel digioskuste vallas ning
 - ii) liidu raamistikus toimuvasse digivõimekuse ja uusimate digitehnoloogiate juurutamiseks riikide, piirkondade ja kohalikul tasandil avalikku huvi pakkuvates valdkondades (nt tervis, avalik haldus, õigus ja haridus) või turutõrgetega valdkondades (nt ettevõtete, eriti VKEde digitaliseerimine);
 - d) programmi võimekused ja taristu tehakse kättesaadavaks teadus- ja innovatsioonikogukonnale, muu hulgas programmist „Euroopa horisont“ toetatavate meetmete jaoks nagu katsesused, eksperimendid ja tõendamine kõigis sektorites ja kõigis valdkondades;
 - e) niivõrd kui uudsete digitehnoloogiate arendamine programmi „Euroopa horisont“ raames edeneb, võetakse need tehnoloogiad järk-järgult kasutusse ja juurutatakse programmi raames;
 - f) programmi „Euroopa horisont“ algatusi oskuste ja pädevuste õppekavade väljatöötamiseks, kaasa arvatud õppekavad, mida pakutakse EIT digitehnoloogia teadus- ja innovatsioonikogukonna (KIC) ühistegevuskeskustes, täiendatakse programmist toetatava kõrgtasemel digioskuste alase võimekuse suurendamise kaudu;
 - g) kehtestatakse tugevad programmitöö ja rakendamise koordineerimise mehhanismid, mis viivad mõlema programmi töökorra võimalikult suures ulatuses omavahel vastavusse. Nende juhtimisstruktuurid hõlmavad kõiki asjaomaseid komisjoni talitusi.
2. Koostoime liidu programmidega, mida rakendatakse eelarve jagatud täitmise kaudu, sealhulgas sh ERF, ESF+, Euroopa Maaelu Arengu Põllumajandusfond ning Euroopa Merendus-, Kalandus- ja Vesiviljelusfond, tagab järgmise:

▼B

- a) eelarve jagatud täitmise korraga hõlmatud liidu programmide ja programmist antava täiendava rahastamise kaasamise korda kasutatakse selleks, et toetada meetmeid, millega tagatakse ühenduslülil aruka spetsialiseerumise ning Euroopa majanduse ja ühiskonna digitehnoloogiale ülemineku jaoks antava toetuse vahel;
- b) ERF aitab kaasa piirkondlike ja kohalike innovatsiooni ökosüsteemide arendamisele ja tugevdamisele, tööstuse ümberkujundamisele ning ühiskonna ja avaliku sektori asutuste digitehnoloogiale üleminekule, stimuleerides seega ka e-valitsemist käsitleva Tallinna deklaratsiooni rakendamist. See hõlmab toetust tööstuse digipöördele ja selle tulemuste ning uudsete tehnoloogiate ja uuenduslike lahenduste kasutuselevõtule. Programm täiendab ja toetab digivõimekuse riikidevahelise võrgustiku loomist ja digivõimekuse kaardistamist, et teha need kättesaadavaks VKEdele ning et teha koostalitlusvõimelised IT-lahendused kättesaadavaks kõigis liidu piirkondades.

3. Koostoime Euroopa ühendamise rahastuga tagab järgmise:

- a) programm keskendub ulatusliku digivõimekuse ja -taristu loomisele kõrgjõudlusega andmetöötlemise, tehisintellekti, küberturvalisuse ja kõrgtasemel digioskuste vallas, et tagada elutähtsate olemasolevate või testitud uuenduslike digilahenduste laialdane kasutuselevõtt ja juurutamine kogu Euroopas liidu raamistikus avalikku huvi pakkuvates või turutõrgetega valdkondades. Programmi tuleb rakendada peamiselt koos liikmesriikidega tehtavate koordineeritud ja strateegiliste, eriti ühiste avalike hangete kaudu tehtavate investeringutena, mis on suunatud kogu Euroopas jagatavasse digivõimekusse ja kogu liitu hõlmavatesse meetmetesse, mis toetavad koostalitlusvõimet ja standardimist digitaalse ühtse turu arendamise osana;
- b) programmi võimekus ja taristu tehakse kättesaadavaks uute uuenduslike tehnoloogiate ja lahenduste juurutamiseks liikuvuse ja transpordi valdkonnas. Euroopa ühendamise rahastu toetab uute uuenduslike tehnoloogiate ja lahenduste kasutuselevõttu ja juurutamist liikuvuse ja transpordi valdkonnas;
- c) luuakse koordineerimismehhanismid, eelkõige asjakohaste juhtimisstruktuuride kaudu.

4. Koostoime programmiga „InvestEU“ tagab järgmise:

- a) määruse (EL) 2021/523 raames pakutakse turupõhisel rahastamisel põhinevat toetust muu hulgas programmikohaste poliitikaeesmärkide saavutamiseks; sellist turupõhist rahastamist võib kombineerida toetuste andmisega ning
- b) ettevõtjate juurdepääsu rahastamisvahenditele hõlbustab Euroopa digitaalse innovatsiooni keskuste pakutav toetus.

5. Koostoime programmiga „Erasmus+“ tagab järgmise:

- a) programmi raames toetatakse selliste tipp tehnoloogiate nagu tehisintellekti või kõrgjõudlusega andmetöötlemise juurutamiseks vajalike kõrgtasemel digioskuste arendamist ja omandamist koostöös asjaomaste tööstusharudega;
- b) programmi „Erasmus+“ kõrgtasemel oskuste osa täiendab programmi sekkumisi, mis puudutavad oskuste omandamist kõigis valdkondades ja kõigil tasemetel, kasutades selleks liikuvuse kaudu saadud kogemusi.

▼B

6. Koostoime Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusega loodud programmiga „Loov Euroopa“ tagab järgmise:
 - a) programmi „Loov Euroopa“ MEDIA tegevussuuna raames toetatakse algatusi, millel võib olla tõeline mõju kogu Euroopa kultuuri- ja loome-sektorile, aidates kõnealustel sektoritel kohaneda digitehnoloogiale ülemini- nekuga;
 - b) programm pakub Euroopas muu hulgas loovisikutele, loome- ja kultuuri- sektorile juurdepääsu uusimatele digitehnoloogiatele alates tehisintellektist kuni kõrgtasemel andmetöötluseni.
7. Tagatakse koostoime ka muude pädevusi ja oskusi käsitlevate liidu program- mide ja algatustega.